

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ความรู้ด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมวัณโรคปอด ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

Health Literacy and Practice for Pulmonary Tuberculosis Prevention and Control of the Correctional Officer

สุวิดา รักไพฑูรย์¹, จำนงค์ ณะภพ², มานา นราเมธกุล³, ศศิธร ณะภพ^{4*}

^{1,2,4} หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

³โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์และอธิบายความรู้ด้านสุขภาพกับการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมวัณโรคปอดของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำ สุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในจังหวัดที่ทำการศึกษ จำนวน 208 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ความรู้ด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมวัณโรคปอด ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในช่วง 0.66-1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนธันวาคม 2564 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีความรู้สุขภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.9) คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดเชื้อวัณโรคเท่ากับ 12.87 คะแนน จาก 17 คะแนน (SD = 1.47) การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การรู้เท่าทัน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการจัดการตนเองที่ดี การป้องกันส่วนบุคคลและการควบคุมการแพร่กระจายวัณโรคในที่ทำงานอยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงความเข้าใจและความสามารถถ่ายทอดการป้องกันโรควัณโรคปอดไปยังผู้ต้องขังผ่านการปฏิบัติงานได้ หน่วยงานราชทัณฑ์ควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ให้เกิดการพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่องและร่วมปฏิบัติการป้องกันและควบคุมวัณโรคกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างใกล้ชิด

คำสำคัญ: ความรู้ด้านสุขภาพ, วัณโรคปอด, เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

Abstract

This cross-sectional analytical research was conducted to analyze and describe health literacy and pulmonary tuberculosis (TB) prevention and control practices of correctional officers. The sample was 208 corrections officers in the study province, randomly selected by stratified randomization. Data were collected with a self-administered

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

questionnaire for health literacy (HL) and practice in pulmonary tuberculosis prevention and control. The content validity was 0.66-1, and the reliability was 0.91 for HL part. Descriptive statistics analyzed data, and the research was conducted between December 2021 and February 2022. The results revealed that 63.9% of the cohort had a medium HL level, and the average score of cognitive skills was 12.7 out of 17 (SD = 1.47). Access, media literacy, communication, decision, self-management skill, personal prevention and TB control in the workplace are at a high level. It reflects the understanding and ability to convey TB prevention to prisoners through practice.

Keywords: Health literacy, Pulmonary tuberculosis, Correctional officer

บทนำ

วัณโรคเป็นโรคติดต่อและยังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสาเหตุของการป่วยและการตายในหลายประเทศทั่วโลก อุบัติการณ์ผู้ป่วยวัณโรครายใหม่และกลับมาเป็นซ้ำของโลกสูงถึง 9.9 ล้านคน คิดเป็นอัตรา 127 รายต่อประชากรแสนคน (WHO, 2020) อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2564 องค์การอนามัยโลกได้ระบุรายชื่อประเทศที่มีภาระวัณโรคสูง (High Burden Country Lists) ทั้ง 3 กลุ่มใหม่สำหรับปี พ.ศ. 2564-2568 ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีภาระวัณโรคต้อยาหลายขนาน แต่ยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากผู้ป่วยวัณโรคส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีโรคร่วมอีกทั้งเกิดในกลุ่มผู้เปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงต่างๆ เช่น ผู้สัมผัสผู้ป่วยวัณโรค ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งจำนวนหนึ่งเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ (WHO, 2021) ประเทศไทยมีผู้ต้องขังสูงสุดเป็นอันดับหนึ่งในประเทศอาเซียน ในสถานการณ์ความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำ เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังในเรือนจำจึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะป่วยเป็นวัณโรคปอดสูงกว่าคนทั่วไปถึง 10 เท่า ในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนผู้ต้องขังที่ลงทะเบียน 4,338 คน เข้ารับการรักษาวัณโรค ใน 409 คน มีภาวะติดเชื้อเอชไอวีหรือเป็นโรคเอดส์ ในจำนวน 77 คน มีภาวะวัณโรคต้อยาหลายขนาน (MDR/RR-TB) (Dara et al, 2009) บ่งชี้ว่าวัณโรคแพร่กระจายและยังคงเป็นปัญหาที่ต้องใช้มาตรการควบคุมโรคอย่างเข้มข้นในเรือนจำ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนปฏิบัติการระดับชาติเพื่อต่อต้านวัณโรค พ.ศ. 2560-2564 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2565) เร่งรัดการสอบสวนกรณีวัณโรคผ่านการตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยงสูง เพื่อการเข้าถึงการวินิจฉัยอย่างรวดเร็วโดยการใช้อุปกรณ์และบุคลากรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน รวมทั้งการสร้างกลยุทธ์แนวทางการดำเนินงานในหน่วยบริการสุขภาพและข้อจำกัดในเรือนจำ (ชูชาติ คุณธนวิชพงษ์, 2563)

กรมควบคุมโรค และกรมราชทัณฑ์ ได้ส่งเสริมให้พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครผู้ต้องขัง เพื่อเร่งรัดการค้นหาผู้ป่วยและนำเข้าสู่ระบบการดูแลรักษา เพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร แต่

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ด้วยอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการเข้าถึงผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มผู้ต้องขังด้วยกัน ร่วมกับข้อจำกัดด้วยกฎระเบียบในการควบคุมผู้ต้องขัง ทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเรือนจำขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้บทบาทของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ มีความสำคัญและโดดเด่นเพิ่มมากขึ้น ตามอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนด้านสุขอนามัย (ณัฐนันท์ รัตนเจริญ และประนต นันทิยะกุล, 2555) เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เป็นผู้ขับเคลื่อนเพื่ออภิบาลและพัฒนาระบบสุขภาพในเรือนจำให้เข้มแข็ง ซึ่ง Don Nutbeam, 1998 ได้กล่าวว่าผู้ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพจะสามารถถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ด้วยการส่งเสริมสุขภาพทั้งของตนเองและชุมชนในบทบาทตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (Nutbeam D, 1998) ดังนั้นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จึงสามารถเป็นสื่อบุคคลที่สามารถสื่อสารข้อมูลสุขภาพและเลือกจัดการบริการสุขภาพตามบริบทเรือนจำโดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สุขภาพในเรือนจำไปสู่ผู้ต้องขังได้ในภาวะที่มีความจำกัดด้านบุคลากร โดยเฉพาะสำหรับการปฏิบัติการควบคุมและป้องกันโรคปอดในเรือนจำ เป็นการสะท้อนถึงการนำศักยภาพจากความรอบรู้ด้านสุขภาพมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน (ชนนวนทอง ธนสุกาญจน์, 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพในด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การรู้เท่าทัน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการจัดการตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติการควบคุมและป้องกันโรคปอดของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำ ในจังหวัดแห่งหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพโรคปอดในเรือนจำ รวมทั้งสถานการณ์โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจอื่น ๆ แก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและการจัดการสุขภาพในเรือนจำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินความรู้ด้านสุขภาพ และการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคปอดของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

ขอบเขตงานวิจัย

งานวิจัยนี้ประเมินความรู้ด้านสุขภาพ โดยประยุกต์จากแนวความคิดของ Nutbeam (2008) 6 ด้าน ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จากเรือนจำในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 436 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2564 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2565

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (analytical cross-sectional study) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสำรวจแบบภาคตัดขวาง

2. ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Cochran (1953) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) และกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง กำหนดเกณฑ์คัดเข้า-ออก ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 213 คน จากจำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำของจังหวัด 436 คน ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2564 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2565 เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามชนิดตอบเอง ประกอบด้วยข้อมูลคุณลักษณะบุคคล ประสบการณ์ในการอบรมด้านการป้องกันและควบคุมโรคปอด ความรอบรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคปอด 6 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัส การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การรู้เท่าทัน การสื่อสาร การตัดสินใจ และการจัดการตนเองที่ดี และการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคปอดระดับบุคคลและในเรือนจำ ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม ความตรงเชิงเนื้อหาตลอดเอกสารอยู่ในช่วง 0.66-1.00 สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.91 และได้รับอนุมัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เลขที่ WUEC-21-293-01 ก่อนนำไปใช้เพื่อการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ตอบแบบสอบถามจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์และผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อขออนุญาตเข้าไปดำเนินการศึกษาวิจัยในพื้นที่

3.2 ดำเนินการชี้แจงโครงการวิจัยและวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตลอดทั้งการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างให้กับกลุ่มตัวอย่างแต่ละเรือนจำ เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม โดยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมาจำนวน 208 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ร้อยละ 97.65

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคปอดในเรือนจำ สถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

ผลการวิจัย

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำนวน 208 คนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.2 อายุเฉลี่ย 40.4 ปี (SD = 8.50) สถานภาพสมรส ร้อยละ 60.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60.6 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 81.3 ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านโรคระบาดมาก่อนการป้องกัน ร้อยละ 90.9 มีประสบการณ์ทำงาน 1-4 ปี ร้อยละ 34.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรอบรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัคซีน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 133 คน (ร้อยละ 63.9) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.87 จากคะแนนเต็ม 17 คะแนน (SD = 1.47) ความรู้ที่มีการตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคปอด ผู้ป่วยวัณโรคปอดจะไม่สามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้ หากกินยาทันทีที่แพทย์สั่งถึงแม้ว่าจะไม่สม่ำเสมอในช่วงระยะแพร่เชื้อ การฉีดวัคซีนป้องกันวัณโรค (BCG) ในเด็กแรกเกิดป้องกันวัณโรคปอดเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ได้ และ แสงแดดไม่สามารถฆ่าเชื้อวัณโรคได้

ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพในภาพรวมระดับสูง จำนวน 131 คน (ร้อยละ 63) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 65 คน (ร้อยละ 31.3) และระดับต่ำ จำนวน 12 คน (ร้อยละ 5.8) ทักษะการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ การรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสาร ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการจัดการตนเอง อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 54.3 66.3 47.1 63.5 และ 72.1 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดความรอบรู้ด้านสุขภาพแต่ละด้าน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำแนกรายด้าน (n=208)

ทักษะ	คะแนนความรอบรู้ด้านสุขภาพ: คะแนน (ระดับ)		
	น้อยกว่าเท่ากับ 71 (ต่ำ)	72-95 (ปานกลาง)	มากกว่า 96 (สูง)
1) การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ	28 (13.5)	67 (32.2)	113 (54.3)
2) การรู้เท่าทัน	6 (2.9)	64 (30.8)	138 (66.3)
3) การสื่อสาร	26 (12.5)	84 (40.4)	98 (47.1)
4) การตัดสินใจ	19 (9.1)	57 (27.4)	132 (63.5)
5) การจัดการตนเอง	8 (3.9)	50 (24.0)	150 (72.1)
ความรอบรู้ในภาพรวม	12 (5.8)	65 (31.2)	131 (63.0)
คะแนนเต็ม 120, mean 88.15, sd 17.68, min 42, max 120			

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและควบคุมโรคอยู่ในระดับสูง จำนวน 163 คน (ร้อยละ 78.4) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 120.82 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 12.89) การป้องกันส่วนบุคคล มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง จำนวน 157 คน (ร้อยละ 75.5) และการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในเรือนจำ อยู่ในระดับสูง จำนวน 155 คน (ร้อยละ 74.6) (ตารางที่ 2) การปฏิบัติที่พบว่าไม่ได้ปฏิบัติในสัดส่วนที่มากที่สุดพบในประเด็น ตรวจคัดกรองโรคทุก 6 เดือน และการไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 9.6 และ 4.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและควบคุมโรคปอดของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ (n=208)

การปฏิบัติตัว	คะแนนการปฏิบัติ: ช่วงคะแนน (ระดับ)		
	น้อยกว่าเท่ากับ 83 (ต่ำ)	84-111 (ปานกลาง)	มากกว่า 112 (สูง)
การป้องกันส่วนบุคคล (\bar{x} = 69.44 , SD = 7.30, Max = 80, Min = 45)	1 (0.5)	50 (24.0)	157 (75.5)
การควบคุมการแพร่กระจายโรคในเรือนจำ (\bar{x} = 51.43 , SD = 6.74, Max = 60 , Min = 27)	6 (2.9)	47 (22.6)	155 (74.6)
การป้องกันและควบคุมโรคโดยรวม (\bar{x} = 120.82 , SD = 12.89, Max = 140 , Min = 72)	1 (0.5)	44 (21.2)	163 (78.4)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความรอบรู้ด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันควบคุมโรคปอดระดับปานกลาง มีความรอบรู้อีก 5 ด้านในภาพรวมระดับสูง โดยในด้านการสื่อสารมีสัดส่วนของผู้มีความรอบรู้ระดับสูงน้อยที่สุด ร้อยละ 47 โดยด้านการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคปอดอยู่ในระดับสูงทั้งในส่วนบุคคลและการควบคุมการติดเชื้อในที่ทำงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาทำให้แต่ละบุคคล มีสติปัญญาทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ดี สามารถเรียนรู้เรื่องสุขภาพ โรค และแผนการรักษา สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนเองได้มาก ดังนั้นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะสามารถรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่ต้องเรียนรู้ได้มากกว่าตลอดจนเข้าใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือสิ่งรอบตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่น้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ Zhong et al (2020) ในเรื่องความรู้ ทักษะ และแนวทางการปฏิบัติต่อโรคโควิด-19 ในชาวจีนช่วงที่มีการระบาดของโรค พบว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมปฏิบัติตนตามนโยบายและมาตรการน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือผู้ที่ประกอบอาชีพแล้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านทักษะด้านการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนความรู้ใน

ระดับปานกลางและสูงใกล้เคียงกันอาจเนื่องจากการสื่อสารความเสี่ยงโรคปอดเป็นภาระหน้าที่หลักของบุคลากรด้านสุขภาพในเรือนจำเนื่องจากความรู้เรื่องโรคและการป้องกันมีรายละเอียดที่สำคัญทางการแพทย์ นอกจากนี้การที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในสัดส่วนเกินร้อยละ 50 หลายประเด็นด้วยกัน โดยเฉพาะเรื่องการรักษาและเชื้อไวรัสโรค อาจเชื่อมโยงมาจากการได้รับการอบรมที่ยังน้อย โดยไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับไวรัสโรคปอดถึงร้อยละ 90 ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและความมั่นใจในการสื่อสารได้ อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในเรือนจำมีความสามารถในการสื่อสาร เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมไวรัสโรคให้กับเพื่อนร่วมงาน ครอบครัว และผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำเข้าใจ รวมทั้งสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นยอมรับแนวทางการมีพฤติกรรมที่ถูกต้องได้ (ภทพร บวรทิพย์ และศิวิพร อึ้งวัฒนา, 2564) นอกจากนี้ทักษะความรู้ด้านสุขภาพด้านการตัดสินใจ การจัดการตนเองเป็นความรู้ด้านสุขภาพในระดับขั้นวิจรณ์านที่ชักนำสู่การปฏิบัติ ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ และควบคุมการดำเนินชีวิตในชีวิตประจำวันได้ (Nutbeam, 2008) ดังนั้นความรู้ทางสุขภาพขั้นวิจรณ์านในในระดับสูงจะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสามารถในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือก ปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยง หรือเลือกวิธีการปฏิบัติ เพื่อการควบคุมและป้องกันไวรัสโรคปอดในเรือนจำได้ โดยการใช้เหตุผลและความรู้ในการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถแสดงทางเลือกที่เกิดผลกระทบน้อยต่อตนเองอย่างเหมาะสม (จิระภา ขำพิสุทธิ์, 2564) และทักษะเหล่านั้นจะส่งผลกับการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมไวรัสโรคปอดของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการปฏิบัติตัว เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติให้มีพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในเรือนจำได้ (จามจรี แซ่หลู่ และนภาพรรณ วิริยะศิริกุล, 2563) โดยสรุปความรู้และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการป้องกันและควบคุมไวรัสโรคปอดทั้งในส่วนบุคคลและการทำงานสามารถสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันปัญหาไวรัสโรคในเรือนจำได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ กรมควบคุมโรคและกรมราชทัณฑ์ควรสนับสนุนให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับไวรัสโรคปอดในเรือนจำแก่เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการร่วมปฏิบัติงานป้องกันควบคุมไวรัสโรคปอดระหว่างเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเรือนจำ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเรือนจำทั่วประเทศและมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทัศนคติ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานสุขอนามัยของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

เอกสารอ้างอิง

- Dara M, Grzemska M, Kimerling ME, Reyes H, Zagorskiy A. (2009). Guidelines for Control of Tuberculosis in Prisons. Tuberculosis Coalition for Technical Assistance and International Committee of the Red Cross USA. Retrieved April 30, 2022, from https://www.challengtb.org/publications/tools/ua/Guidelines_for_control_of_TB_in_prisons.pdf
- Nutbeam, D. (1998). Health promotion glossary. Health Promotion International, 13(4), 349-364. doi:10.1093/heapro/13.4.349. Retrieved June 30, 2021, from https://www.researchgate.net/profile/Don-Nutbeam/publication/12979284_The_WHO_health_promotion_glossary/links/542022590cf203f155c2aa6e/The-WHO-health-promotion-glossary.pdf
- Nutbeam D. (2008). The evolving concept of health literacy. Social Science and Medicine, 2008;67(12):2072-2078. Retrieved June 30, 2021, from http://doh.hpc.go.th/data/HL/evolvingConceptHL_DonNutBean.pdf
- World Health Organization. (2021, October 14). Global tuberculosis report 2021, Retrieved June 30, 2022, from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240037021>
- World Health Organization. (2020). Global tuberculosis report 2020. Retrieved August 30, 2021, from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240013131>
- Zhong et al. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: a quick online cross-sectional survey. International Journal of Biological Sciences, 16 (10), 1745-1752. Retrieved June 30, 2021, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7098034/pdf/ijbsv16p1745.pdf>
- จามจุรี แซ่หลู่ และนภาพรรณ วิริยะศิริกุล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอ้วน ของเด็กวัยเรียนที่เริ่มอ้วนและอ้วนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(11), 1-15.
- จิระภา ขำพิสุทธิ. (2564). ความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด 19 ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 7(4), 17-28. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 30, 2564, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/ajcph/article/view/252629>

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4

“GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2022 iHappiness: ความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนในยุคสังคมดิจิทัล”

- ชูชาติ คุณระวนิชพงษ์. (2563). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดวินโรคปอดในผู้ป่วยรายใหม่ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 7(6), 244 – 256. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 30, 2564, จาก <https://so03.tcithaijo.org/index.php/JMND/article/download/244543/165549/849427>
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์. (2560). องค์การแห่งความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health Literacy). นนทบุรี. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 30, 2564, จาก https://mwi.anamai.moph.go.th/web-upload/migrated/files/mwi/n1139_a5a9caa9ec03f3d810c1f83cb7da874e_article_20180924133139.pdf
- ณัฐนันท์ รัตนเจริญ และประนต นันทิยะกุล. (2558). การพัฒนาเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สู่ความเป็นมืออาชีพ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(2), 37-47. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 16, 2564, จาก <https://so01.tcithaijo.org/index.php/EAUHJSocSci/article/view/34779/36209>
- ภทพร บวนทิพย์ และศิวพร อึ้งวัฒนา. (2564). สถานการณ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนวัยทำงาน ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 37(2), 170-181.